

DEVİRİM GAZETESİ VE DARBEYE HAZIRLIK

30 Ocak 2026

Yıldırım Koç

Yön Dergisi yayımına 30 Haziran 1967 tarihindeki 222. sayısı ile son verdi. Doğan Avcıoğlu, "Son Söz" başlıklı yazısında *Yön*'ün katkılarını ve mevcut durumu şöyle özetliyordu:

"Kurucu Meclis günlerini hatırlıyorum: Anayasanın ilerici sosyal görüşlerinden telaşa kapılan bazı eşraf ve komprador sözcüleri, bu görüşleri etkisiz kılmak için Anayasaya 'milliyetçilik' deyimini yazdıracağız diye çırpınıyorlardı. Anayasa Komisyonu üyeleri ve Kurucu Meclisin uyanık çevreleri de, milliyetçilik maskesi altındaki bu gerici taarruza karşı şiddetle direniyorlardı. Milliyetçilik, o tarihlerde Sam Amca dalkavuklarının tekelindeydi! Gerçekten vatansever ilerici ve toplumcu çevreler ise, milliyetçilik lafından pek hoşlanmıyorlardı.

"Yön, böyle bir ortamda milliyetçilik bayrağını en yükseklerde tutarak yayın hayatına başladı. Bugün, Sam Amca dalkavuklarının ellerinden bayrak düşmüştür. Milliyetçilik bayrağı, artık kendi mutluluğunu, Türk halkının mutluluğunda görenlerin ellerinde dalgalanmaktadır. (...)

"Milliyetçiliğin ilk ve vazgeçilmez şartı, tam bağımsızlıktır. Günümüzde tam bağımsızlık, sosyal devrim yolundan geçmektedir. Sosyal devrim ise, ancak tam bağımsızlık içinde bütün sonuçlarıyla gerçekleştirilebilir. Milli ve sosyal hareket, bir fermuarın dişleri gibi birbirine kenetlenmiştir.

"Milliyetçilik, sosyal potada eriyerek gerçek milliyetçilik haline gelmiştir. Sosyal talep, milliyetçilik ile yoğrulmuş, tarihî akış içinde tam anlamını kazanmıştır. (...)

*"Emperyalizmin içeride dayandığı güçler de, bir baskı ve dalavereye ihtiyaç kalmaksızın, serbest seçimleri üst üste kazanmaktadırlar. İlhan Selçuk'un deyimi ile, emperyalizm, sandıktan çıkmaktadır. Bu, halkçı ve milliyetçi güçler için -şu ya da bu yoldan- mutlaka değiştirilmesi gereken büyük bir talihsizlik ve büyük bir handikaptır. Üstelik bu güçler artık iyice bilinçlenmişlerdir ve tam bir dayanışma halindedirler. İşbirlikçiler cephesi karşısında, milliyetçiler, dağınık ve kararsızdırlar. Hatta zaman zaman, işbirlikçiler cephesinin yürüttüğü usta ideolojik savaşın etkisi altında asıl mücadeleyi unutup birbirlerine saldıracak kadar, gerçeklerin dışındadırlar." (Doğan Avcıoğlu, "Son Söz", *Yön*, Sayı 222, 30 Haziran 1967)*

1967-1968 yılları Türkiye'de sosyalist solda önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönemdi.

Doğan Avcıoğlu'nun *Türkiye'nin Düzeni* kitabı 1968 yılında basıldı ve aydınlar ve subaylar arasında yaygın biçimde okundu.

Sosyalist solda 1967 ve öncesinde büyük bölünmeler ve kavgalar yoktu. Örneğin, *Yön Dergisi* Türkiye İşçi Partisi'ni eleştirirken, TİP yöneticilerinden Behice Boran'ın iki yazısı *Yön Dergisi*'nde yayımlanabiliyordu. (Behice Boran: *Yön*, Sayı 50, 28 Kasım 1962, "Metod Açısından Feodalite ve Mülkiyet. Marksist Metod Nedir?"; Behice Boran, *Yön*, sayı 51, 5 Aralık 1962. "Osmanlılarda Mülkiyet Meselesi.") TİP'lilerin yayımladığı *Sosyal Adalet Dergisi*'nde de TİP'lilerin katılmadığı Sosyalist Kültür Derneği'nin genel başkanı Osman Nuri Torun'un görüşleri yer alıyordu. (*Sosyal Adalet*, Sayı 1, 19 Mart 1963).

1967 yılından itibaren sosyalist solda bölünmeler ortaya çıktı ve bunlar çeşitli yayın organlarında ifade edildi. Bu süreçte, sosyalist sol içinde sert tartışmalar da başladı.

Doğan Özgüden'in *Ant Dergisi* 3 Ocak 1967 tarihinde yayımlanmaya başladı. Mihri Belli ve Reşat Fuat Baraner'in yönettiği *Türk Solu Dergisi* 17 Kasım 1967 günü ilk sayısını çıkardı. Dr.Hikmet Kıvılcımlı'nın *Sosyalist Gazetesi* 20 Ocak 1967'de yayına başladı. Mahir Çayan ve Doğu Perinçek'in önderliğindeki *Aydınlık Sosyalist Dergi* 1968 Kasım'ında ilk sayısını bastı. 1970 yılı Ocak ayında Doğu Perinçek ve arkadaşları bu dergiden ayrılarak *Proleter Devrimci Aydınlık*'ı çıkarmaya başladı. *İşçi-Köylü Gazetesi*'nin ilk sayısı 8 Temmuz 1969 tarihinde yayımlandı. TİP içindeki bölünmenin ardından Behice Boran – Sadun Aren grubunun çizgisindeki *Emek Dergisi* 1 Mayıs 1969'da yayın hayatına katıldı. DEV-GENÇ'nin *İleri Dergisi* 1970 yılında çıktı. Mahir Çayan ve arkadaşlarının *Kurtuluş Dergisi* 1970 yılı Mayıs ayında yayımlanmaya başladı. Bu dergi 15 Mart 1971 tarihinde "*Kurtuluş, Devrim için savaşmaya sosyalist denmez*" adıyla yeniden düzenlendi. 1973 yılından itibaren Türkiye Komünist Partisi içinde önemli görevler üstlenecek olan Veysi Sarısozen ve Nabi Yağcı'nın *Partizan Dergisi* de 1970 yılı Mayıs ayında basılmaya başladı. Mihri Belli'nin yönettiği *Türkiye Solu Dergisi*'nin ilk sayısı 5 Nisan 1971 tarihinde çıktı.

Bu dönemde Sol Yayınları, Ant Yayınları, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, Toplum Yayınevi gibi yayınevleri de Marksizmin temel yapıtlarını çevirerek yayımladı. Ant Yayınları'nın yayınları arasında Carlos Marighella'nın *Şehir Gerillası* ve Alberto Bayo'nun *Gerilla Nedir?* kitapları ve Toplum Yayınevi'nin Regis Debray'ın "foko teorisini" geliştirdiği *Devrimde Devrim* kitabı özellikle gençler arasında radikal eylem eğilimlerinin güçlenmesine neden oldu.

1968 yılında üniversitelerde yaygın eylemler ve işgaller yaşandı.

1968-1970 döneminde Türkiye'de büyük işçi eylemleri ve bazı bölgelerde köylü mitingleri yapıldı.

Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının kurduğu THKO ve Mahir Çayan ve arkadaşlarının kurduğu THKP/C örgütleri de, 1970 yılı Aralık ayından itibaren silahlı eylemlere başladı.

Türk Lirası 10 Ağustos 1970 tarihinde yüzde 66 oranında devalüe edildi. Bir ABD Dolarının TL karşılığı 9 liradan 15 liraya yükseltildi.

Devrim Gazetesi Yayımlanıyor

Devrim Gazetesi'nin ilk sayısı, 1969 milletvekili seçimlerinden hemen sonra, 21 Ekim 1969 tarihinde yayımlandı. Derginin sahibi Cemal Reşit Eyüboğlu, genel yayın müdürü Doğan Avcioğlu ve yazı işleri müdürü de Uluç Gürkan gözükiyordu. 27 Nisan 1971 tarihli nüshada da aynı isimler yer alıyordu. Ara dönemde yazı işleri müdürünün isminde değişiklikler oldu.

Gazetede "Devrim Bildirisi" yer aldı. Bildiri'de "Türk sosyalizmi" veya "sosyalizm" kavramları yoktur. *Devrim Gazetesi*'nin yayımlanan 79 sayısında da bu konular ele alınmadı ve sosyalist soldaki grup veya örgütlenmelerle bir tartışma içine girilmedi. Bunun bir nedeni Doğan Avcioğlu'nun "Madanoğlu Cuntası" olarak isimlendirilen darbe girişiminde yer alması ve subayların sosyalizm konusundaki ihtiyatlı durumu olsa gerektir. Diğer neden ise, Doğan Avcioğlu'nun darbe hedefine kilitlenmiş olmasıdır. Bildirinin bazı bölümleri aşağıda sunulmaktadır:

"Seçimlerden sonra Türkiye yine aynı Türkiye'dir ve hiçbir şey değişmemiştir. Oysa, Türkiye, mutlaka değişmesi gereken bir ülkedir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında, bütün güçlülere rağmen, iyimserdik. Çok geçmeden tam bağımsız bir Türkiye kuracağımıza ve çağdaş uygarlığa ulaşmış bir millet olacağımıza inanıyorduk.

Cumhuriyet, şimdi "ellinci" yılına yaklaşmıştır. Türkiye'nin manzarası karanlıktır:

Kemalizmin yoktan var ettiği Lâik Türk Devleti, mezhep, aşiret ve tarikat kavgaları içinde, çözülmekte, çökmekte ve için için erimektedir. Bölücü akımlar kuvvetlenmektedir. Oy uğruna en kutsal değerleri satışa çıkarmakta pervasız politikacı, milleti tahrip eden, mezhep, aşiret ve tarikat kavgalarını sorumsuzca körüklemektedir.

Milletlerarası petrol şirketleri ve emperyalizmin hizmetindeki çağdışı devletler, Atatürk Türkiyesini petrol, dolar ve sterlin kokan şeriatçılığın ağına yeniden düşürmek amacıyla, içerideki şer kuvvetlerini seferber etmişlerdir. Oy kaygısıyla şer kuvvetlerine yaranmaya çalışan, hiç değilse onların hismindan kaçınmayı marifet sayan politikacı, Abdülhamit ve Vahdettin şeriatçılığını hortlatmak isteyenlerin, dolaylı ya da dolaysız yoldan suç ortaklığını yapmaktadır. Böylece kanlı bir kardeş kavgasının tohumları ekilmektedir.

En ileri görüşlü siyasî partiler dahil, siyaset borsasında çuval dolusu oy satan şeyh, ağa, aşiret reisi ve tefeciden medet ummakta, feodalizm ve kalıntılarından, mezhep ayrılıklarından ve etnik özelliklerden yararlanmaktadır. Millî irade, millî irade satıcılarının elinde, halkın ezilmesine, milletin çözülmesine ve uydulaşmasına yol açmaktadır. (...)

Cumhuriyetten beri elli yıla yakın çabadan sonra ve ancak makinası, hammaddesi, yedek parçası ve teknik bilgisiyile dışarıya bağlı bir "montaj" ve "ambalaj" sanayii kurulabilmiştir. Genellikle, yüksek gelir gruplarının lüks tüketim ihtiyacını karşılamaya yönelmiş, aşırı tekel kârlarıyla çalışan böyle bir sanayi, ekonomik bağımsızlığı sağlamak şöyle dursun, dışarıya bağımlılığı artmıştır. (...)

Feodal, ya da yarı feodal kalıntıları sürdüren tarım, modernleşmiş olmaktan çok uzaktır. İşletmelerin yüzde 80'ine yakını, sefalet şartları içinde ilkel tarım yapan cüce işletmelerdir. Ortaçağ kurumu tefecilik, bütün şiddetiyle yaşamaktadır. Köylü kendisi için değil, tefeci, aracı ve ağa için çalışmaktadır. (...)

Bugünkü gidişle, yakın bir gelecekte milyonlarca işsiz şehirleri doldurması beklenmelidir. İlgililerin bu konuda, dış ülkelere çok sayıda işçi ihraç etme ümidiyle, Türkiye'yi ortak sömürge yapacağına aldırış etmeksizin, Ortak Pazar'a gitmek ve böylece sanayileşmeden ve kalkınmadan vazgeçmekten öte ciddî bir tedbiri yoktur. (...)

Cehaletten kurtulma davası çözülebilmüş olmaktan çok uzaktır. (...) Atatürkçü öğretmen ezilmekte, teknik ve tarım okullarından çok imam-hatip okullarına önem verilmekte, fakir köylü çocuklarına imam-hatip okullarından başka okuma yolu bırakılmamaktadır. İzinli, izinsiz Kur'an kurslarının çığ gibi büyümesine ve hatta Doğu'da medreselerin faaliyet göstermesine göz yumulmaktadır. Özel yüksek okulların yeryüzünde eşi görülmemiş bir skandal olarak gelişmesine seyirci kalınmaktadır.

Eğitim gibi, sağlık işleri de perişandır. Nüfusun pek az bir kısmı sağlık hizmetlerinden yararlanabilmektedir. Sosyalizasyon uygulaması bekleneni verememiştir. Çok sayıda doktor, dış ülkelerde, hiç değilse büyük şehirlerde bulunmayı, Anadolu'da çalışmaya tercih etmektedir. Avrupa ve Amerikaya beyin göçü devam etmekte çağdaş uygarlığa ulaşmak için Türkiye'ye gerekli en değerli bilim adamlarımız millî kalkınmanın itici gücü olacak yerde dışarıya gitmektedirler. Halkın sağlığını hileli bir ticaret konusu yapan ilâç sanayii skandalı sürmekte, vatandaş hasta döşeğinde sömürülmektedir.

Gelir dağılışındaki adaletsizlik, şimdiden çok büyüktür. (...)

Türk dış politikası devamlı borç bulma ilkesine göre yürütülmektedir. (...) Türkiye'nin bağımsız bir dış politika izleyebilme olanaklarını değişen dünya şartlarına rağmen iyice sınırlamaktadır. (...)

Ekonomik ve askerî bakımdan dış kaynaklara aşırı bağımlılık, ulusal çıkarlarımıza uygun düşmediğini bile bile, kanat devletlerinin güvenliğini açıkta bırakan yeni NATO stratejisini Aralık 1967'de kabule bizi zorlamıştır. Ulusal güvenliği sağlamak endişesiyle, Batı ve ABD çıkarlarını koruma açısından büyük ve belki de gereksiz rizikolar yüklenmiş bulunuyoruz. (...) NATO ve ABD, ancak kendi çıkarları gerektirdiği ölçüde ve çok sınırlı biçimde Türkiye'yi koruyacaktır. (...)

Cumhuriyet, iç politikasında da, dış politikasında da, Kemalist yoldan uzaklaştırılmıştır. Türkiyemizin sürüklenmekte olduğu tarihî varlığını yitirme tehlikesinden tek kurtuluş gerçeği olarak bir ulusal ordu özlemi fışkırmıştır.

Devrimcilerin baş görevi, bugünkü utanç verici durumdan en kısa sürede kurtulmak, Kemalizm'in bağımsız ve kalkınmış Türkiye hedefini bir an önce gerçekleştirmektir. (...)

Mutlu azınlık, gelirin çok büyük bir kısmını yurt içinde ve yurt dışında israf etmektedir. Çeşitli yollardan yurt dışına kaçırılan dövizler, Avrupa'da villalar satın alma ve Batılı milyonlerin hayatını taklit etme yolunda kullanılmaktadır. Mutlu azınlık yurda yatırmayı reddettiği fonları Avrupa'ya yatırmaktadır.

Yurt içinde de yaygın bir lüks hizmetler sektörü, bu ufak zümrenin harcamalarına göre biçimlenmektedir. Lüks oteller, lüks lokantalar, kulüp kisveli kumarhaneler, gece kulüpleri, sosyete meyhaneleri, güzellik enstitüleri, moda evleri, sosyete klinikleri, sosyete özel okulları, sosyete berberleri vb. gibi hızla gelişen lüks hizmet sektörü, mutlu azınlığın el koyduğu kaynaklarla beslenmektedir. Milyonluk köşk, villâ ve apartmanlar, deniz motorları, lüks otomobiller, bol sayıda hizmetçi, gösteriş partileri mutlu azınlığını israfçı tüketiminin başka bir biçimidir. (...)

Bugün millî çıkarlara aykırı yollarda israf edilen kaynaklar ancak hakikî sahibi olan topluma mal edilirse kalkınma ve halkın refahı için en verimli biçimde kullanılabilir. Yatırımlar gerçek bir plân disiplini içinde lüks mesken ve montajcı sanayi yerine temel sanayiye yönlenebilir. (...)

Banka, sigorta, dış ticaret ve montajcı sanayi millîleştirilmesi ve büyük kooperatif çiftlikler kurulmasına yönelmiş köklü bir toprak reformunun yapılması; her şeyden önce, yatırılabilir kaynakların artırılması ve uyulması zorunlu bir plân çerçevesinde toplum yararına en verimli biçimde kullanılması için şarttır. (...)

Düzen değişikliği, Kemalist doğrultuda bir devrimdir. Bugünkü anti-kemalist gidişin unutturmak istediği Kemalist tez kısaca şudur: Bağımsızlık içinde, devrimler yoluyla çağdaş uygarlığa ulaşmak. (...) Kemalist devrim, yarıda kalmıştır. Bugünün Kemalistlerine düşen görev, anti-kemalist gidişe son vererek, Kemalist devrimi sürdürmek, alt yapı devrimleriyle temele indirmek ve Türkiyemizi en kısa sürede, çağdaş uygarlığa Atatürk'ün tüm hayatına yön vermiş bulunan tam bağımsızlık amacına ulaşmaktadır. (...)

Türkiye'de burjuvazi, yabancı sermayenin komisyonculuğuna yönelmiştir. Bekasını bağımsızlıkta değil, yabancı sermaye ve ileri kapitalist ülkelere bağımlılıkta görmektedir. (...)

Çok partili hayata geçiş ve genel oy, büyük kitleyi söz sahibi yaparak tutucu güçler koalisyonunu zayıflatacağı ve feodal kalıntıları yok edeceği yerde, 23 yıldan beri tersine işlemiş, tutucular ittifakının iktidarını sağlamıştır. Hayatlarını alın teriyle kazanan kitle değil, tutucu güçler koalisyonu sürekli olarak sandıktan çıkmıştır. Yalnız bir politik özgürlük değil, aynı zamanda bir toplumsal ilerleme aracı diye benimsenen genel oy ve çok partili hayat, geçmişin kalıntılarının tasfiyesini geciktirici bir rol oynamış, gayri millî ilişkiler içinde bulunan güçlerin iktidarını meşrulaştırmıştır. Millî irade, bir mutlu azınlığın iradesi hâline getirilmiş, Kemalizm sandık yoluyla tasfiye edilmiştir. Kemalizmin sindirdiği, fakat alt yapı devrimleri gerçekleştirilemediği için, kökünü kurutamadığı irtica, Batı politik sistemi içinde, gelişme ve yayılma olanağını bulmuştur. Dinsel irtica güçleri kitlelere gerçek çıkarlarını unutturmak ve tutucu güçler iktidarını perçinlemek için seferberdir. Gerek petrol şirketleri ve emperyalizm, gerekse tutucu güçler koalisyonu, dinî irtica güçlerini tabii müttelikleri

saymışlardır. Böylece halk iktidarı demek olan demokrasi, Türkiye’de gerici güçlerin ve emperyalizmin iktidarına dönüşmüştür. (...)

Geniş kitleler, toprak mütegalibesi ile tefeci ve aracılardan ekonomik ve ideolojik egemenliği altında bulunmaktadır. Fakat bu ortaçağ kurumları, aynı zamanda, aşırı sömürme pahasına da olsa, geniş kitleye, az çok bir toplumsal güvenlik sağlamaktadır. Şehirde işi olan, ya da paraya muhtaç bulunan köylü, ağa ve tefeciye başvurmaktadır. Bu güvenlik mekanizması, kitle oyunu, genellikle bey, ağa, tefeci ve araçlara bağımlı kılmaktadır. Dinsel irtica güçleri, tutucular koalisyonunun kitle üzerinde ekonomik egemenliğini ideolojik plânda tamamlamaktadır. Bu nedendir ki, Türkiye’de seçimler, devamlı olarak, tutucu güçler koalisyonunu iktidara getirmiştir ve getirmektedir. 1969 seçimleri, bunun yeni bir örneğidir. (...)

Kemalistlerin Tarihi Ödevi

Bağımsızlık içinde devrimler yoluyla bir an önce çağdaş uygarlığa ulaşmak ülküsünü biçimsel demokrasi kurumlarına değişmeyen Atatürk, biçimden çok öze önem veren tek partili demokrasi denemesine girişmiş, tek parti eliyle, feodal kurumların tasfiyesine, bağımsızlığın güçlendirilmesine, eğitim seferberliğine yönelmiştir. Bu açıdan, Atatürk’ün liberal olmayan tek parti rejimi, feodalite artıklarını ön plâna geçiren ve yabancı hegemonyasını geri getiren bugünkü liberal görünüşlü çok partili rejimden, daha demokratiktir. Ne var ki, Atatürk’ün çağdaş uygarlık yolunda gerekli düzen değişikliğini başarıya ulaştıracak bir araç olarak düşündüğü tek parti, Kurtuluş Savaşımızın eşrafa dayanan özel tarihsel şartları yüzünden tam bir devrimci parti olamamıştır. Eşraf ve tutucu bürokrat egemenliğindeki parti, feodalizmi ve bütün kalıntıları tasfiyeye yönelmiş köklü bir toprak reformunu gerçekleştirilememiştir. Toprak reformuna el atılınca, parti içinden yeni bir parti doğmuş; eski parti de kendi başlattığı toprak reformu ve Köy Enstitüleri gibi demokratik devrimleri inkâr ederek devrimci niteliğini büsbütün yitirmiştir.

Bugün ancak, hayatını alın teriyle kazanan büyük kitlenin bilinçli ve örgütlü desteğine ve itici gücüne dayanmayı şart sayan devrimci bir parti, tutucu güçler koalisyonunun kitle üzerinde kurduğu ekonomik, politik ve ideolojik hegemonyayı yıkarak ve köklü dönüşümleri başararak, yarıda kalan Kemalist devrimi hedeflerine ulaştırabilir, tam bağımsız, uygar ve gerçekten demokratik Türkiye’yi kurabilir. Türkiye’de demokrasinin kurulması için tek yol budur. (...)

“Halka rağmen, halk için’ değil, ‘halkla beraber halk için devrim’ gerçek devrimcinin parolasıdır. Günümüzün devrimcisi bugünkü anti-kemalist tersine gidişe “dur” diyerek, halkla elele, uygar, bağımsız ve demokratik Türkiye’yi kurma görevindedir. Bu görevden kaçınan, Millî Kurtuluş Savaşımızın mirasına ve devrimci sıfatına lâyık olamaz. Gelecek kuşaklara Millî Kurtuluş Savaşına yakışır bir Türkiye devretmek kuşağımızın tarihi ödevidir. (Gökhan Atılğan, Yön-Devrim Hareketi, Kemalizm ile Marksizm Arasında Geleneksel Aydınlar, Yordam Kitap, İstanbul, 2008;333-343; Önder Ege, 9 Mart 1971 Türkiye’de Sol Darbe Teşebbüsü, Kopernik Yay., İstanbul, 2021;195-205)

Devrim Üzerine Kitabı ve Temel Tezler

Devrim Gazetesinin son sayılarında, hazırlanmakta olan 9 Mart 1971 darbe girişiminin programı niteliğinde bazı yazılar Doğan Avcioğlu tarafından yayımlandı. Doğan Avcioğlu, bu yazıları 1971 yılı Şubat ayında bir kitap olarak bastırdı (D.Avcioğlu, Devrim Üzerine, Bilgi Yay., Ankara, 1971).

Bu kitapta yer alan yazılarda önce parlamenter düzene güvensizlik açıklanıyordu:

“Çağımızda az gelişmiş ülkelerde toplumsal devrim çeşitli biçimlerde gerçekleşmektedir. Halk savaşları yoluyla toplumsal devrim, bunun en radikal biçimini teşkil etmektedir. Öteki uçta, parlamenter yoldan devrim denemeleri bulunmaktadır. Ne var ki, günümüzde parlamenter usullerle toplumsal devrim yoluna yönelebilmemiş tek bir az gelişmiş ülke mevcut değildir. Devrimci partilerin parlamenter yoldan iktidara gelebilmeleri, pek ender görülmektedir. Geldikleri takdirde de, bu partilerin hiçbiri tutucu güçler koalisyonu çemberini kırmayı başaramamakta, aksine bu partiler yozlaşarak tutucu güçler çarkının bir dişlisi olmaktadır.” (Avcioğlu,1971;38)

“İnkâr götürmez gerçek şudur ki, yeni sömürgeciliğin hegemonyasından kurtulmak isteyen az gelişmiş ülkelerin hiçbiri, bunu parlamentoculuk yoluyla başarabilmiş değildir. Peru, Şili ve Hindistan gibi ender ülkelerde sandıktan çıkabilen orta-sol iktidarlar da ne emperyalist hegemonyaya son verebilmiş, ne de reform programlarını başarabilmiştir.” (Avcioğlu,1971;128)

“Türkiye gibi az gelişmiş ülkeler ise, kalkınabilmek için köklü bir düzen değişikliğine ve devrimci atılımlara şiddetle muhtaçtırlar. Bu nedenle, devrimciliği değil, tutuculuğu kolaylaştıran parlamenter sistem, kalkınma çabasındaki ülkeler için elverişli bir sistem değildir. Devrim, devrimci bir politik sistem içinde başarıya götürülebilir.” (Avcioğlu,1971;135)

D.Avcioğlu'na göre, ayrıca halk zgr değildir, dikta altındadır. Bu dikta kırılmadan halkın yönetimi sağlanamaz:

“Türk halkının büyük çoğunluğu, tutucu güçler koalisyonunun diktası altında yaşamaktadır. On milyonlarca köylü, ağanın, şeyhin, beyin, tefeci ve aracının diktasında perişandır. Kurşunlanan işçi, patron diktasının kurbanıdır.

“Genel oy, bu tutucu güçler koalisyonunun diktasına göre biçimlenmektedir. Sandıktan devamlı bu gerici koalisyonu çıkmaktadır. Dikta altındaki milyonların oyu, kendi oyu değil, şeyhin, beyin, ağanın, tefeci, aracı ve kompradorun oyudur. Tutucu güçler koalisyonunun kitle üzerindeki diktasına, köklü alt yapı devrimleriyle son verilmedikçe, bu durum daha uzun süre devam edecektir.” (Avcioğlu,1971;137)

“Sömürülen geniş halk kitlesi, yeterli bir bilinç, örgüt ve tecrübeden yoksundur. Halk güçlerini seferber etmeyi başarmış gerçekten devrimci bir partinin yokluğu kendini hissettirmektedir.” (Avcioğlu,1971;145)

Doğan Avcioğlu'nun 1960'lı yıllarda Yn'de vurguladığı “zinde güçler”, son dönem yazılarında daha açık bir biçimde ifade edilmektedir. nce “zinde güçler” iktidara gelecek, ardından halk üzerindeki diktaı sona erdirerek halkı sürece katacaktır:

“Bozuk düzenden yana gçlerin bu avantajlarına karşılık, ulusçu gçlerin, bilinçli ve örgütlü sağlam bir halk desteğinden yoksun oluşu, ciddi bir zaaf teşkil etmektedir. Atatürk, büyük devrimci hamlelerin gerçekteşirilmesini engelleyen bu durumun ıstırabını devamlı çekmiştir. Cumhuriyet'in gençliğe emaneti ve Bursa nutku, Atatürk'ün bir avuç genç devrimciyle devrim yapma durumunda kalışının ifadesidir. Nitekim Atatürk 22 şubat 1931 tarihinde Konya'da yaptığı bir konuşmada dayandığı sağlam güçleri şöyle ağıklamıştır:

“Türk ulusu ne vakit yükselmek için bir adım atmak istemişse, bu adımın önünde daima nc olarak ulusal amacı gerçekteşiren kendi kahraman çocuklarından kurulu ordusunu grmştir. (...).

“Ordudan konuşurken, memleketin gerçek sahibi olan Türk ulusunun aydın evlatlarından söz ediyorum. Bu evlatlar içinde şüphe yok ki yarının kahramanlarını yetiştiren eğiticilerimiz dahildir.

“Ben yüksek ordumuzun subaylarından ve onlarla birlikte olan Trkn aydın evlatlarından konuştuğum zaman, fikren, vicdanen, ilmen ulusal kahramanlığa hazır bütün Türk gençliğinden söz ediyorum.

“Atatürk ne yaptıysa, yukarıda tanımladığı devrimci ordu gücüne dayanarak yaptı. Türkiye'nin o günkü şartlarında, bilinçli ve örgütlü bir halk desteğinden yoksun kaldı. Devrimleri gerçekteşirme aracı olarak kurduğu Halk Partisi, saflarındaki eşrafın ve öteki tutucu gçlerin ağırlığı altında hiçbir zaman halkın ve devrimin partisi olmadı.

“Bugün Atatürk günlerinin olumsuz şartları, kapitalist gelişmeler sonucu bir ölçüde değişmiştir. Bir işçi sınıfı vardır. Topraksız ve az topraklı köylüler seslerini yükseltmektedirler. Tefeci ve aracı sömürüsü altındaki küçük üreticide bir kıpırdanış başlamıştır.

“Devrimci rejim bu halk gçlerine dayanacaktır. Ne var ki bu güçler henüz rgtszdr. Ne gerçek sendikalar, ne de bu halk güçlerini gerçekten temsil edecek siyasi partilerin var olduğu söylenemez. Bu nedenle tutucu güçler koalisyonu karşısında halk güçleri zayıf kalmaktadır. Devrimci rejim, tutucu güçler koalisyonunu etkisiz kılabilmek için, bu halk güçlerini inşa etmek, örgütlemek ve bilinçlendirmek durumundadır.” (Avcioğlu,1971;18-19)

“Türkiye'nin özel şartlarında bir devrim savaşı, toplumdaki kuvvet dengesi gerçekçi gözle değerlendirildiği takdirde, başlangıçta, Atatürk'ün tanımladığı anlamda bir Devrimci Ordu Gücüne dayanacaktır: Asker, sivil genç devrimci aydınlar, öğretmenler ve niversite gençliği, devrimin ilk andaki dayanaklarıdır. İdarenin her alanında girişilecek geniş bir gençleştirme hareketi, devrime bağlı genç aydınları kilit mevkilere getirerek, devrime bir güvenlik ve destek getirecektir.

“Fakat, asıl amaç, en kısa sürede örgütlü ve bilinçli halk desteğini sağlamaktır. Kuşkusuz, devrimci yönetim, daha ilk andan halk güçleri yararına birçok tedbir alacaktır. Halk yararına zaman içinde gerçekteşirilecek tedbirleri en kısa sürede iln edecek ve uygulamaya girişecektir: Tefeci borçlarının hükümsüz sayılması, tefeciliğin tasfiyesi, ürün fiyatlarının ayarlanması, kredi dağıtımının iyileştirilmesi, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, sağlık işlerinin düzenlenmesi, gecekonduların ıslahı ve ciddi bir sosyal mesken politikasına girişilmesi, ucuz ve sratlı adaletin sağlanması, gelir dağıtılışındaki eşitsizliklerin azaltılması, vergi sisteminin düzeltilmesi, toprak dağıtımı, vb. gibi halk güçleri yararına bir sürü tedbir en kısa sürede gerçekteştirilmeye çalışılacaktır. Bütün bunlar devrimi popüler kılan ve halka benimseten gerekli tedbirlerdir.” (Avcioğlu,1971;21-22)

“Mesleki planda örgütlenme önemlidir. Fakat halk güçlerinin asıl örgütü devrimci parti olacaktır. Devrimi başlatan güçler, işçi, köylü ve küçük üreticiyle devrimci parti içinde kaynaştıkları ve kenetlendikleri ölçüde devrimi sağlam bir temele oturtabileceklerdir.

“Devrimci parti, sömürücülerin değil, halk güçlerinin partisidir. Partinin kapıları sömürücülere kapalıdır. Devrimci parti, kendi sağındaki partilere izin vermez. Sağ partiler gibi ulusal kurtuluş devrimini yok etmek değil, fakat daha ileri götürmek isteyen sol partilere ise, geniş, faaliyet alanı tanıyabilir.

“Devrimci parti, sınıfsal ve ulusal gerçekleri ön planda tutarak, devrimin, bilimin ışığında tutarlı ve gerçekçi olması gereken ideolojisini geliştirecek ve geniş kitleye benimsetecektir. Devrimin en büyük güvenliği, geniş kitlenin sağlam ideolojik eğitimidir. Fikirler, kitleye mal olduğu ölçüde, en büyük maddi güçtür.” (Avcioğlu,1971;23)

Çözüm askeri diktatörlük değildir. Amaç, halkın üzerindeki baskıların öncelikle olarak kaldırılmasını sağlayacak bir partinin öncülüğüdür:

“Türkiye'mizin içine düşürüldüğü çıkmazdan kurtuluşu, bir politik biçim sorunu olmadan önce, sınıfsal bir sorundur. Temel dava, tutucu güçler koalisyonunun ekonomik ve politik diktasına kesinlikle son verilmesidir. Bu da tutucu güçler koalisyonu üzerinde, halkın diktasını kurabilmekle mümkündür. İşçi, köylü ve aydının en bilinçli unsurlarını sinesinde toplayan bir devrimci parti, tutucu güçler koalisyonunun tasfiyesi ve halk egemenliğinin gerçekleştirilmesi için en etkin araçtır.” (Avcioğlu,1971;138)

“Bir askeri dikta çözüm yolu değildir. Halktan kopuk bir askeri yönetim, tutucu güçler koalisyonu çemberini kıramayacağı gibi, kendi iç çekişmeleri içinde çöküp gitmeye mahkûmdur.

“Son yüzyıllık tarihimizde Türk Ordusu, ilerici bir güç olarak daima ön planda rol oynamıştır. Tutucular koalisyonu, bugün Türkiye'mizi tam bir ortaçağ karanlığına gömmeye cesaret edemiyorsa, bu, her şeyden önce, Türk Ordusunun devrimci bilincinden çekindiği içindir.

“1927 yılına kadar üniformasını sırtında taşıyan Atatürk, orduyu günlük politikanın dışında tutmuştur. Ama Kemalist Türkiye'yi kurma savaşının başlıca desteğini Ordu teşkil etmiştir. Ordu, günlük politikanın dışında, devrim politikasının içinde olmuştur.

“Atatürk, devrimleri gerçekleştirme aracı olarak, Ordunun bilinçli gözetimi altında partiye dayanmıştır. Ordu ve parti, Kemalist devrimin iki temel dayanağı olmuştur. Ne var ki, parti, tarihsel şartların elverişsizliği yüzünden, halkın değil, eşrafın partisi hâline gelmiştir. Bu elverişsiz şartlar, alt yapı devrimlerinin başarısını sınırlamıştır. Ama bu, Kemalist yöntemin doğruluğunu ve bugün için de geçerli olduğu gerçeğini değiştirmez.

“Dava, halkın partisi eliyle, tutucu güçler koalisyonu diktasına son verme ve yerine halkın diktasını, yani gerçek demokrasiyi kurma davasıdır.” (Avcioğlu,1971;139)

Devrimci partinin izleyeceği strateji de, Sovyetler Birliği'nin o yıllarda az gelişmiş ülkeler için öngördüğü ve teşvik ettiği kapitalist olmayan yol çizgisidir: “Kalkınmak için, kapitalist olmayan bir kalkınma yolunun izlenmesi zorunludur.” (Avcioğlu,1971;35)

Bu süreçte de ülke bütünlüğünü ve bağımsızlığını savunan görüşler özgürce örgütlenebilecektir:

“Biz, ‘aşırı sol’a karşı değiliz, ama bu vatani bölmek ve parçalamak amacını güden her türlü kişi, örgüt ve akıma karşıyız. Topraklarımız üzerinde bir Kürt devleti kurmayı hayal edenler varsa, onlara en ön safta ‘dur’ diyecekler arasındayız.

“Biz ‘aşırı sol’a karşı değiliz, ama Türkiye'nin bağımsızlığına göz diken, tam bağımsızlığı reddederek Amerikan uyduluğunun yerine bir Sovyet, bir Çin uyduluğunu getirmek isteyen ve komünist devletlerin hizmetinde çalışan her türlü kişi, örgüt ve akıma karşıyız.” (Avcioğlu,1971;160-161)

Doğan Avcioğlu'nun *Devrim Üzerine* kitabında ele alınan konular, Madanoğlu Cuntası'nın anayasa taslağının temellerini oluşturdu.

12 Mart 1971 Muhtırası ve Sonrası

9 Mart 1971 günü Doğan Avcioğlu'nun da içinde yer aldığı darbe girişimi daha başlatılmadan sona erince, 12 Mart 1971 günü Genelkurmay Başkanı ve üç kuvvet komutanının imzasıyla hazırlanmış olan muhtıra Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a verildi.

Devrim Gazetesi, 16 Mart 1971 tarihli nüshasında muhtıranın verilmesini ve çeşitli örgütlerin ve kişilerin muhtıraya ilişkin tepkilerini ayrıntılı bir biçimde özetledi (“Ordu, antikemalist gidişe ‘artık dur’

dedi. Açıkça güdümlü parlamentoculuğa doğru”). Yazının sonunda, muhtırayı olumlu karşılayan örgütlerin listesi verildikten sonra, şöyle deniyordu:

“İlerici kuruluşlar, komutanların bildirisini yeni bir ümitle yürekte desteklerken, sermayeci çevreler ve üçkağıtçı politikacılar bükemeyecekleri eli öpüyormuş görünerek kemirmeye hazırlanmaktadır.

“Mürailikle (ikiyüzlülükle,YK), dalkavuklukla ve alkışla Kemalist yönelişi yozlaştırma umudundaydılar. Bu tehlike gerçekten büyüktü ve bütün devrimciler, sermayeci sınıfların ve onların hizmetindeki politikacıların tilki oyunlarını boşa çıkartmak için uyanık olmak zorundaydı.

Süleyman Demirel Hükümeti’nin muhtıra sonrasında istifa etmesinin ardından, CHP’den istifa eden Nihat Erim’in başbakanlığında yeni hükümet 26 Mart 1971 tarihinde kuruldu. *Devrim Gazetesi*’nin 6 Nisan 1971 tarihli 76. sayısında Doğan Avcioğlu, “Oyun İçinde Oyun” yazısıyla programı eleştirdi. Yazının bir bölümü aşağıda sunulmaktadır:

“Hükümet Programı, beklendiği üzere, kapitalist yapıları zayıflatmaya ve giderek tasfiyeye yönelmek şöyle dursun, kapitalizmi güçlendirmek amacını gütmektedir. Madencilik alanındaki bir iki tedbir dışında, anti-empyralist nitelik taşımaktan uzaktır.

“Batılı devletlerin ve uluslararası teşekküllerin yıllardır gerçekleşmesini ısrarla istedikleri tedbirler programda yer almaktadır. Bunların başında, Demirel’in yarım yamalak uyguladığı istikrar politikasının ciddiyetle yürütülmesi gelmektedir. (...) Demirel’in tavizci ve gevşek davrandığı tedbirlerin yeni hükümetçe gerçekleştirilmesine çalışılacağı anlaşılmaktadır.”

THKO ve THKP/C örgütlerinin silahlı eylemlerinin ardından, 26 Nisan 1971 günü 11 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Diyarbakır, Eskişehir, Hatay, Kocaeli, Sakarya, Siirt, Zonguldak) sıkıyönetim ilan edildi. *Devrim Gazetesi*’nin son sayısı 27 Nisan 1971 tarihinde yayımlandı. “Devrim” imzasıyla yayımlanan başyazının başlığı “Baskı Neyi Halleder?” idi. Yazının büyük bölümü aşağıda sunulmaktadır:

“Erim Hükümeti, cici demokrasinin partileri ve parlamentosuyla kol kola, devrimci güçlere karşı bir kaba kuvvet gösterisine girişme hazırlığı içindedir. Denilmektedir ki, banka soygunlarının, insan kaçırmanın, dinamit, molotof kokteyli patlamalarının önü alınacak, ‘reform’lar huzurlu bir ortam içinde süratle gerçekleştirilecektir.

“Bu sözler, gerek iç ve dış çıkar çevrelerinin, gerekse ‘reform’lar üzerinde farklı görüşlere sahip partilerin, parlamentoyu yaşatmak için bunalımın nedenini ‘asayişsizlik’te arama çabalarına boyun eğildiğinin itirafıdır.

“Türkiyemiz gittikçe ağırlaşan ve şiddet kanunlarıyla önlenemeyecek olan bir bunalımın içindedir. Bunun bir rejim bunalımı olduğundan şüphe yoktur. Bunalımın temeldeki nedeni, 1946’dan beri iç ve dış tutucu güçler yararına işleyen rejimin, ülke sorunlarını çözmedeki acizdir.

“Türkiyemizin sorunlarının hiçbirini çözemeyen, tersine gittikçe ağırlaştırılan bu düzen temellerinden sallanmaktadır. Buna köklü toplumsal devrimlerle son verilmedikçe, otoriterizme kayış çöküntüyü önleyemeyecek, aksine hızlandıracaktır.

“Akıllı ve bilimsel’ davranılırsa kapitalist yoldan Türkiye’nin kalkınacağına inanan Erim Hükümeti’nin az çok ciddiyetle uygulamakta kararlı görüldüğü istikrar tedbirleri, sosyal ve ekonomik huzursuzluğu gidermek şöyle dursun, artıracaktır. Yeni vergi ve zamlar, yatırım harcamalarındaki ve kredilerdeki daralma; durgunluk, işsizlik ve hayat pahalılığı yaratacaktır.

“Bunun getireceği genel hoşnutsuzluk havasında işçi, gençlik, köylü, öğretmen ve memur eylemleri çığ gibi büyüyerek gelişecektir. Böyle bir ortamda en amansız şiddet kanunları devrimci güçleri sindirmeyecek, aksine bunalımın ağırlaşması oranında bu güçlerin mücadelesi etkinlik kazanacaktır.

“Ne kadar çırpınılırsa çırpınılınsın davaları çözemeyen rejimler çökmeye mahkumdur. Sosyolojinin bu şaşmaz kanunu, görülebilir bir gelecekte, Erim Hükümeti için de işleyecektir. Şiddet tedbirlerine başvurarak hükümet etmeyi denemek, kaçınılmaz biçimde yeni patlamalara yol açacaktır.”

Doğan Avcioğlu ve arkadaşları gözaltına alınarak işkenceden geçirildi ve 7 Temmuz 1971 tarihinde tutuklandı. Doğan Avcioğlu, İlhami Soysal, Cemal Reşit Eyüboğlu, İlhan Selçuk 28 Aralık 1971 tarihinde serbest bırakıldı. Diğer sanıkların çoğu da 11 Aralık 1971 günü serbest kaldı. (*Madanoğlu Dosyası*, Töre-Devlet Yayınları, Ankara, 1973) Madanoğlu Cuntası’nın 1973 yılında başlayan yargılaması, tüm sanıkların beraat ettirilmesiyle 1974 yılı Ekim ayında sona erdi.